

СКЛАДОВІ СИЛАБУСУ ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТУ
“Основи фітотерапії. Колоїдні системи, харчові та біологічні добавки у житті і спорті”

I. Основна мета засвоєння курсу: ознайомлення майбутнього вчителя основ здоров'я з харчовими, лікарськими та отруйними рослинами України, сформувані у студентів уявлення про колоїдні системи як основні компоненти клітин і функціональних систем живих організмів.

основами колоїдної хімії та значенням біологічних добавок.

II. Місце навчальної дисципліни в програмі підготовки фахівців даного напрямку підготовки (спеціальності).

Освітній компонент «Основи фітотерапії. Колоїдні системи, харчові та біологічні добавки у житті і спорті» дозволяє набуті студентам додаткових фахових компетенцій при опануванні циклу дисциплін професійної підготовки.

III. Завдання дисципліни. Вивчення курсу передбачає формування у студентів знань про макро – і мікроструктуру харчових, лікарських і отруйними рослин, їх видовий та хімічний склад, лікувальні властивості та використання в фітотерапії, озброєння студентів знаннями, щодо колоїдних систем як основних компонентів клітин і функціональних систем живих організмів, про користь та шкідливість використання харчових і біологічних активних добавок у житті і спорті.

IV. Основні знання та уміння, яких набуває студент після опанування даного освітнього компоненту.

Основні знання:

- видовий склад найпоширеніших лікарських рослин;
- хімічний склад і лікувальні властивості лікарських рослин;
- основні вимоги до заготівлі та зберігання лікарської сировини;
- характеристики колоїдних систем, як основних компонентів клітин і функціональних систем живих організмів.

Основні вміння:

- розпізнавати за морфолого-анатомічними ознаками види лікарських рослин;
- заготовляти лікарську сировину;
- використовувати набуті знання у шкільному курсі «Основ здоров'я»;
- вміти оцінювати користь і небезпеку від ліків та косметичних засобів на основі липосом і протеїнових наночасток.

V. Короткий зміст освітнього компоненту

Тема 1. Рослини як джерело лікарської сировини. Основні біологічно-активні речовини рослинного походження. Історичний розвиток фітотерапії, іноземні та українські фітотерапевти, траволікування, функції лікарських рослин в житті людини, глікозиди, алкалоїди, вуглеводи, білки, ефірні олії, дубильні речовини, органічні кислоти, вітаміни. Дослідження фітонцидів, ферментів, полісахаридів, гормонів. Рослини, що містять ці речовини.

Тема 2. Техніка збирання, сушіння та зберігання лікарської рослинної сировини. Збирання надземних та підземних частин рослини. Календарні періоди та особливості збирання. Первинна обробка. Загальні правила сушіння. Методи і умови сушіння, зберігання лікарської рослинної сировини.

Тема 3. Виготовлення лікарських форм із рослинної сировини. Загальні правила приготування лікарських форм із рослинної сировини. Рецептатура виготовлення настоїв, відварів, настоянок, мазей, соків, порошків, ванн.

Тема 4. Найпоширеніші захворювання людини та лікарські рослини, що допомагають їх позбутися. Збуджуючі, жовчогінні, сечогінні та в'язучі засоби. Анестезуючі, кровоспинні, відхаркувальні, глистогінні та інсектицидні засоби. Рослини що сприяють відновленню та підвищенню працездатності. Рослини радіопротектори. Будова вегетативних та генеративних органів рослин.

Тема 5. Отруйні рослини України. Загальні відомості про отруєння рослинами. Ступінь токсичності рослин. Причини гострого отруєння рослинами. Перша і невідкладна допомога при гострих отруєннях лікарськими рослинами

Тема 6. Уявлення про колоїдні системи як основні компоненти клітин і функціональних систем живих організмів. Характеристики колоїдних систем ґрунтів, гірських порід, води і повітря.

Тема 7. Ліки та косметичні засоби на основі липосом і протеїнових наночасточок. Колоїди та кристалоїди (кров, плазма крові, фізіологічні розчини, декстрини, желатин, крохмаль). Кровезамінники. Інфузійна терапія. Діаліз, електрофорез тощо.

VI. Назва кафедри та викладацький склад, який буде забезпечувати викладання курсу

Кафедра медико-біологічних та валеологічних основ охорони життя і здоров'я, факультет педагогіки і психології: канд., біологічних. н., доцент Мегалінська Г.П., доцент Пакірбаєва Л.В.

VII. Обсяги навчального навантаження та терміни викладання курсу

На вивчення освітнього компоненту відводиться 90 години (3 кредити ЄКТС), з яких лекційних – 8 год, лабораторних – 8 год, самостійної роботи студентів – 82 год.

Дисципліна викладається у II та III семестрах.

VIII. Основні інформаційні джерела до вивчення дисципліни

1. Барбарич А.І. Дикоростучі дубильні рослини України. /А.І.Барбарич, С.В.Гончаров, З.Ф.Катіна, О.О. Соприко. – К.: Вид-во АН УРСР. – 1961. – 143 с
2. Болтарева З. Е. Народна медицина українців. / З.Е.Болтарева. – К.: Наукова думка, 1990. – 232с
3. Болтарович З. Українська народна медицина: Історія і практика. / З. Болтарович.– К.: Абрис, 1994.– 320 с.
4. Бордзіловський Є.І.Дикорослі лікарські рослини флори УРСР./ Є.І. Бордзіловський. – К.: Вид-во АН УРСР. – 1935. –172 с
5. Вісюліна О. Д. Відшукування і вивчення дикоростучих корисних рослин. – К.: Радянська школа. – 1970. – 140 с.
6. Гаммерман А. Ф., Гром И. И. Дикорастущие лекарственные растения СССР / А.Ф. Гаммерман, Гром И.И. – М.: Медицина. – 1976. – 285 с.
7. Горохова З. Н. Лікарські рослини у флорі Радянської Буковини / З.Н.Горохова. – Навч. посібник. Чернівці: МВССД УРСР. Чернівецький ун-т. – 1976. – 106 с.
8. Губанов И.А. Дикорастущие полезные растения./ И.А. Губанов. – М.: Мысль. – 1976. МГУ. – 1983987. – 160 с.
9. Жарінов В.І., Остапенко А.І. Вирощування лікарських, ефіроолійних, пряносмакових рослин: Навчальний посібник. / В.І.Жарінов, А.І. Остапенко. – К.: Вища школа. – 1994. – 234 с

10. Ивашин Д. С., Катина З. Ф., Зражевская О. Н. Охрана дикорастущих лекарственных растений. / Д. С. Ивашин, З.Ф.Катина, О.Н.Зражевская. – К.: Урожай. – 1985. – 80 с.

11. Каданер Л.І. Фізична і колоїдна хімія: Підруч. для природ. фак. пед. ін-тів. – К.: Вища шк., 1971. – 284 с.

12. Колоїдна хімія з основами фізичної хімії високомолекулярних сполук: Підручник/ І.О. Усков, Б.В.Єременко, С.С.Пельшенко, В.В.Нижчик. – К.: Вища шк., 1995. – 142 с.

13. В.І. Кабачний, Л. К. Осіпенко, Л. Д. Грицан, В. П. Колеснік, Т. О. Томаровська; Фізична і колоїдна хімія : Підруч. для фармац. вузів та ф-тів / В. Укр. фармац. акад. - Х. : Прапор: Вид-во УкрФА, 1999. - 367 с.

ІХ. Система оцінювання:

Поточний контроль: оцінювання виконання завдань на практичних заняттях, поточне тестування (експрес-контроль), опорний конспект, есе за заданою тематикою, усне опитування оцінювання 2-х модульних контрольних робіт.

Підсумковий контроль: залік у IV семестрі.